

יוצאים מהמסגרת

הודות לשינויים ולחידושים הטכנולוגיים בעידן הנוכחי, עולם האמנות משתנה בלי הרף. לפניכם הזדמנות להכיר חמישה אמנים לא קונבנציונליים, אשר יוצרים עבודות סופר־מקוריות "מחוץ לקופסה"

כתבה נורית זלצמן

המתעשייה, ועל ידי כך לשבור בכל פעם גבולות נוספים של חדשנות ויצירתיות. אמנים רבים פיתחו רעיונות חדשים וסגנון ייחודי להם, על ידי שימוש לא רק בחומרים חדשים אלא גם בקיימים (Ready Made) ונגישים, כמו ברגים, צלחות, תקליטים, קלטות, ניירות, מתכות, טקסטיל, אבק, עץ, זכוכית ועוד, שאיתם הם יוצרים עבודות בדו ממד ובתלת ממד. סוד הקסם הוא תעוזה, מקוריות ושילוב מעניין בין החומרים, הנקרא בשפה האמנותית "מדיה מעורבת" (Mix Media).

הקצב המהיר של ההתפתחויות והחידושים הטכנולוגיים שינה את חוקי המשחק וגרם לשינויים גם בעולם האמנות. בד בבד עם הטכניקות המסורתיות של ציור ופיסול בברונזה או באבן, שהיו באמנות הקלאסית, התפתחה באמנות העכשווית מגמה עולמית שבה אמנים מאתגרים את עצמם ויוצרים עבודות בטכניקות ייחודיות ומפתיעות. העולם הפך לכפר גלובלי, והאמנים החלו לצרוך מידע ולשאוב השראה ממקורות שונים דרך הרשת. בנוסף על כך, הם התחילו לשלב חומרי גלם חדשים

מראה החלל של תערוכת הטקסטיל "קווי החיים" של שילה היקס, מרכז פומפידו, פריז, 2018. צילום: מאתר האינטרנט www.shellahicks.com

מיצב ענק של האמן אורס פישר, המציג בית בגודל אמיתי עשוי מכיכרות לחם, מעליו טיפות גשם תלויות באוויר ולצדו עמוד תאורה נוטה ליפול. המוזיאון לאמנות עכשווית, לוס אנג'לס, 2013. Urs Fischer. Courtesy of the artist. Photo: Stefan Altenburger

▶ בואו נציץ לעולמם של חמישה אמנים - מקצתם מוכרים ומוערכים מאוד בסצנת האמנות הבינלאומית, ואחרים ידועים פחות - אשר מציגים את פרשנותם האישית לחשיבה וליצירתיות "מחוץ לקופסה".

שילה היקס (Sheila Hicks) מלכת הצבע והטקסטיל

היקס היא אמנית אמריקאית מוערכת ומוכרת, המתגוררת בפריז מאז שנות ה־60. הפסלים והתבליטים שלה עשויים מאריגה של חוטים וסיבים טבעיים כמו פשתן וכותנה וגם חומרי טקסטיל שפותחו בטכניקות חדשות של מחקר תעשייתי. בראשית דרכה הושפעה מעבודות טקסטיל מסורתיות פְּרָה־קולומביאניות, ומאז לא פסקה לחדש, עם עבודות צבעוניות ומשתנות בהתאם לחלל שבו הן מוצבות (Site specific). לדבריה, החוטים הם "השחקנים הבלתי נראים של חיינו, נוכחים שם מלידה עד מוות, והגיע הזמן לשים אותם במרכז הבמה". היא בונה מיצבי טקסטיל תלת ממדיים מרהיבים וייחודיים המתנשאים לגובה רב, תלויים על התקרה ומשתלשלים לרצפה, אורגת שטיחי קיר ויוצרת עבודות אריגה מיניאטוריות.

מיצב טקסטיל צבעוני גדול, "Baoli", של האמנית שילה היקס, ב-Palais de Tokyo, פריז. צילום: מאתר האמנית www.sheilahicks.com

אורס פישר (Urs Fischer) פסלי שעווה נמסים

אמן שוויצרי, חי ועובד בניו יורק ונחשב אחד הבולטים והמשפיעים בעולם כיום. מיוצג על ידי גלריות Sadie Coles ו-Gagosian המפורסמות. פישר ידוע בציורים, צילומים, פסלים ומיצבי ענק שהוא יוצר, והוא עובד עם מגוון רחב של מדיומים, טכניקות וחומרים כמו אלומיניום, פלדה, שעווה, גבס, לבנים, מראות, אוכל וכו'. התפרסם בתחילת שנות האלפיים כאשר החל לפסל פסלים גדולים משעווה, הדולקים כמו גרות ונמסים לגושים חסרי צורה שמשתנים בלי הרף במשך כל התערוכה. הוא גורם

העבודות של היקס נכללות באוספים חשובים כמו ה־Moma וקטוריה ואלברט בלונדון, מוזיאון ישראל ועוד. היא השתתפה בביאנלה של ונציה ב־2017, בביאנלה של מוזיאון וויטני ניו יורק ב־2014 ובביאנלה של סאו פאולו בברזיל. ב־2018 הציגה תערוכה רטרוספקטיבית במרכז פומפידו בפריז, הנקראת "קווי החיים".

.....
www.sheilahicks.com

הוא גורם לצופים להרהר על המעבר הבלתי נמנע של ממד ה"זמן" ועל הקונפליקט בין הרצון ליופי ולחוסן נצחיים לבין האמת הקיומית, כי בסופו של דבר, כל דבר עתיד להתפורר ולחלוף. פסלי השעווה הלא עמידים של פישר נמכרים בכמיליון דולר כל אחד, ולפני כשנה הוא הציג בגלריית גגוזיאן בפריז פסל שעווה של לאונרדו דה קפריו עם

"ברונגו & יוי". זוג פסלי שעווה מאת אורס פישר, אשר דלקו ונמסו במהלך התערוכה בגלרייה Vito Schnabel בסנט מוריץ, שוויץ, 2015. Urs Fischer. Courtesy of the artist, Gagosian, and Vito Schnabel Gallery. Photo: Stefan Altenburger

◀

"Hot Rod". מכונת אספנים עשויה מקרטון, פרי עבודתו של כריס גילמור. משמאל: פסל הקרטון "למברטה". Images copyright Chris Gilmour.

ודבק, חיתוך וכיפוף, ללא בסיס או תמיכה מעץ או ממתכת. הוא בחר להשתמש בצבעו המקורי של הקרטון ולא להחביא את החומר באמצעות צביעה, ורק לשנות סוגי קרטון כדי ליצור אסתטיקה.

www.chrisgilmour.com

סקוט ווייד (Scott Wade) מלוכלך זה יפה

סקוט ווייד הוא מעצב גרפי מוכשר, אשר נודע בכינוי "אמן המכוניות המלוכלכות" או "דה וינצי" של האבק". ווייד, תושב טקסס, רואה כר נרחב ליצירתיות באבק שמצטבר על שמשות המכוניות, שבמדינה זו נוטות

להחיים, כגון מכוניות, אופנועים, פסנתרים, כיסא גלגלים וכו', ומפסל אותם מקרטון ממוחזר, בגודל זהה לאובייקט המקורי. בכך הוא מוציא מהם את תפקודם האמיתי במציאות והופך אותם לאובייקטים עדינים ושבריריים.

הקרטון, חומר תעשייתי זול וזמין המשמש לאריזת חפצים, הופך בידיו של גילמור לחומר פיסולי שלא היה נפוץ באמנות הקלאסית. לדבריו, לקרטון כמה יתרונות: הוא ממוחזר וידידותי לסביבה, זול, והעבודה עמו מהירה כי הוא עמיד וגמיש.

ככל שגילמור התמקצע, התברר לו שאפשר לעשות פלאים ולהוציא אל הפועל כל רעיון כמעט באמצעות קרטון

► הוריו, פורטרט משפחתי שנמס עם הזמן (תמונות בעמוד הקודם). ב־2015 הציג זוג פסלים משעווה נמסה של הגלריסט ואספן האמנות ברונו עם אשתו יויו (תמונות בעמוד הקודם). ב־2005 בנה בקתה בגודל אמיתי, שעשויה מאלפי כיכרות לחם והצופים יכולים להסתובב בתוכה (תמונה בכפולה הפותחת). עוד מיצב ענק מפורסם שלו הוא ענן המרחף מעל הצופים, אשר כולל 3,150 טיפות גשם עשויות מגבס ופלדת אל חלד, וכל אלה תלויים באוויר על חוטי ניילון שקופים. פישר השתתף שלוש פעמים בביאנלה בונציה, והציג תערוכות יחיד רבות ברחבי העולם - ב־New Museum בניו יורק, במוזיאון לאמנות עכשווית בלוס אנג'לס, במרכז פומפידו בפריז, בנשיונל גלרי באוסטרליה, וכן באינספור תערוכות קבוצתיות. עבודותיו נכללות באוספים חשובים כמו מוזיאון Moma ומוזיאון וויטני בניו יורק, אוסף משפחת רובל במיאמי ועוד.

www.ursfischer.com

כריס גילמור (Chris Gilmour) פסלים מקרטון

גילמור הוא אמן אנגלי המתגורר ופועל בצפון איטליה, שהתפרסם בזכות פסלי הקרטון שלו, המפתיעים בדיוק הריאליסטי שלהם. הוא בוחר אובייקטים מוכרים לכולנו

"לכודה". ציור באבק של אישה זועקת לעזרה, על חלון אחורי של מכונית, מאת סקוט ווייד. צילום: מאתר האמן www.dirtycarart.com

"ג'והמאטי ונני". האמנית הפינית ליסה הייטן סרגה פסל של אב ובתו יושבים על ספסל. צילום: Marjaana Maalkamäki, מאתר האמנית <https://liisahietanen.squarespace.com>

שלה - לתאר את תווי הפנים, הלבוש ושאר הפרטים בצורה כה מדויקת ונאמנה למציאות - מעורר השתאות. לדבריה, ההיכרות האיטית והעמוקה שנוצרה עם הדמויות תוך כדי תהליך הסריגה היא גורם מאזן, במיוחד בתקופה שבה קצב החיים מואץ והמפגשים עם אנשים הם מהירים ושטחיים, כי הם מתקיימים בעיקר במדיה החברתית. לאחר שהיא מסיימת את העבודה על הפסלים היא מציגה אותם במבנה ציבורי בכפר, וזאת במטרה ליצור דיאלוג ישיר עם הקהילה.

www.liisahietanen.squarespace.com

בכפר מגוריה בפינלנד. שיטת הסריגה האיטית שלה, עם חוטי צמר, מתבססת על מלאכת יד עמלנית ומשקפת את הסבלנות הדרושה לה כדי להכיר וללמוד את הדמות על כל פרטיה. בסדרת העבודות "אנשי כפר" ("Villagers") הייטן מציגה דמויות שאין לה איתן היכרות אישית, כאלה שפגשה במצבים שגרתיים בחיי היום יום בספרייה, במלתחה של מכון הכושר, בתור בדואר או סתם ברחוב. הכישרון

"לילי". פסל סרוג של גבר, בגודל טבעי, ניצב ליד המודל המציאותי. ליסה הייטן. צילום: Marjaana Maalkamäki, מאתר האמנית <https://liisahietanen.squarespace.com>

להיות מכוסות בשכבות של אבק דרכים. מבחינתו, חלונות המכונית הם סוג של בד קנבס, האבק הוא הצבע, והאצבעות - וגם מקלות של שלגונים - הם המכחולים. הציורים המוקדמים שלו היו בעיקר פרצופים מצחיקים בקווים עבים, בהשפעת אביו, שהיה קריקטוריסט. עם הזמן הוא הרחיב את האוצר הוויזואלי שלו והחל ליצור גם קווים עדינים וציורים עם המון פרטים והצללה.

המכוניות שעליהן הוא מצייר מושכות תשומת לב בכביש, ורבים מתאספים לצלם אותן. זו אמנם מדיה בעייתית, והציורים שלו נהרסים בכל פעם שיורד גשם או ברחיצת המכונית, אבל ווייד בטוח שהעבודות שלו מרשימות יותר מהמילים "שטוף אותי" שאנשים נוהגים מדי פעם לכתוב על חלונות של מכוניות מאובקות...

ליסה הייטן (Liisa Hietanen) סבתא סורגת

ליסה הייטן היא אמנית פינית המפסלת דמויות בגודל טבעי בטכניקה של סריגה. הפסלים שלה הם תעתיק מדויק, אחד לאחד, של דמויות חבריה או שכניה